

Pauliina Penttilä
TIO / TDL

Liikenne- ja viestintäministeriön lausunto sisäministeriölle hallituksen esitysluonnoksesta biometrisia tietoja koskevan sääntelyn muuttamiseksi

Sisäministeriö on pyytänyt 3.2.2025 päivätyllä lausuntopyynnöllä lausuntoa ehdotuksesta poliisin ja Maahanmuuttoviraston rekistereihin tallennettuja biometrisia tietoja koskevan sääntelyn muuttamiseksi. Liikenne- ja viestintäministeriö kiittää mahdollisuudesta lausua asiassa.

Esitysluonnoksessa ehdotetaan muutoksia poliisin henkilötietolakiin, maahanmuuttohallinnon henkilötietolakiin sekä ulkomaalaislakiin. Muutokset koskevat säännöksiä biometrinen tietojen käsittelystä, ja säännöksiä muutettaisiin siten, että tietojen käyttötarkoituksia laajennettaisiin niiden alkuperäisestä käsittelytarkoituksesta. Muutokset koskisivat poliisin passirekisteriin ja henkilökorttirekisteriin talletettuja biometrisiä tietoja sekä poliisin ja Maahanmuuttoviraston rekistereihin talletettuja ulkomaalaisten biometrisia tietoja.

Liikenne- ja viestintäministeriö pitää tärkeänä, että sormenjälkitietojen vertailu säädetään viimesijaiseksi keinoksi tunnistaa henkilö, jolloin sormenjälkitietojen vertailu olisi mahdollista suorittaa vain, jos henkilöä ei ole mahdollista tunnistaa poliisin tutkinta- ja valvontatehtäviä varten tai rikosten ennalta estämistä ja paljastamista varten käsiteltävien tietojen, kuten rikosperusteisten tuntomerkitietojen avulla. Esityksessä ehdotettujen muutosten osalta liikenne- ja viestintäministeriö pitää tärkeänä, että biometrinen tietojen uusista käyttötarkoituksista aiheutuvat riskit minimoidaan ja sormenjälkitietojen käsittelyn edellytyksistä ja käsittelyyn sovellettavasta menettelystä säädetään täsmällisesti ja yksityiskohtaisesti.

Liikenne- ja viestintäministeriö kiinnittää huomiota siihen, että esitysluonnoksessa on viitattu passirekisterin ja henkilökorttirekisterin biometrinen tietojen käyttämisestä laadittuun selvitykseen O 42/2022 vp. Selvityksen johtopäätösten mukaan jatkoarvioinnissa olisi punnittava esimerkiksi matkustusasiakirjojen merkitystä henkilön liikkumisvapauden kannalta ja tietojen käyttämisellä saatavaa rikostorjunnallista hyötyä. Liikkumisvapautta on käsitelty esitysluonnoksen perustuslainmukaisuutta ja säätämisyjärjestystä koskevassa jaksossa. Esitysluonnoksen mukaan esitetyn sääntelyn ei arvioida muodostavan tosiasiallista estettä liikkumisvapauden toteuttamiselle.

Rikostorjunnallista hyötyä on käsitelty jaksossa 4.2.4. Esitysluonnoksen mukaan vuonna 2024 tunnistamattomia mutta mahdollisesti tunnistettavissa olevia sormenjälkiä oli taltioitu ainoastaan 70 ilmoituksen yhteydessä, kun tarkasteltavana oli yhteensä 8118 rikosilmoitusta. Tietotarve esimerkkilaskelman mukaan olisi siis alle prosentissa rikosilmoituksista. Toimenpiteen tehokkuuden arvioinnin kannalta liikenne- ja viestintäministeriö kiinnittää myös huomiota siihen, että esimerkissä tarkastellut rikosnimikkeet eivät vastaa nyt esitykseen sisältyviä rikosnimikkeitä, joiden käyttöön sormenjälkien vertailtavuutta oltaisiin mahdollistamassa. Kasvokuvien osalta vastaavia tilastoja ei

ole saatavissa, mutta esityksessä arvioidaan kasvokuvavertailuiden olevan käyttökelpoisia useammassa tapauksissa kuin sormenjälkivertailuiden.

Esityksen mukaan tietojen käyttäminen henkilöllisyyden selvittämisessä olisi rajattu täsmällisesti ainoastaan yksittäisiin hakuihin henkilöllisyyden todentamiseksi, eikä säännös mahdollistaisi laajempia muiden rekisteröityjen tietoihin kohdistuvia vertailuja. Ministeriön käsityksen mukaan vertailuaineistona olisi kuitenkin poliisin ja Maahanmuuttoviraston rekistereihin tallennetut biometriset tiedot. Siten käsittely kohdistuisi suureen ihmisjoukkoon eli käytännössä kaikkiin noin neljään miljoonaan henkilöön, joiden biometrisiä henkilötietoja on tallennettu passi- ja henkilökorttirekisteriin. Siten nyt esitetyn toimenpiteen rikosoikeudellinen hyöty vaikuttaa varsin vähäiseltä suhteessa siihen henkilötietojen massaan, jota esitetty käsittely tosiasiansa tarkoittaisi. Liikenne- ja viestintäministeriö kiinnittää huomiota EUT:n tulkintakäytäntöön, jossa on suhtauduttu kielteisesti viestintätietojen säilyttämiseen, josta seuraa vakava puuttuminen lähes koko väestön perusoikeuksiin ilman, että asianomaisten henkilöiden tiedot olisivat omiaan tuomaan esiin ainakin välillisen yhteyden tavoiteltuun päämäärään. Ministeriön mielestä jatkovalmistelussa olisi syytä vielä selvemmin käsitellä rikostorjunnallisen hyödyn suhdetta lähes koko väestöä koskevaan perusoikeuksien rajoittamiseen.

Ministeriö kiinnittää huomiota siihen, että esityksessä ehdotettua sääntelyä on arvioitu muun ohella sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivin tulkintaan liittyvän EUT:n oikeuskäytännön näkökulmasta. Esityksessä on arvioitu, ettei biometristen tietojen käsittelyn henkilön tunnistamiseksi tai henkilön henkilöllisyyden todentamiseksi merkitse yhtä vakavaa puuttumista perusoikeuksiin kuin liikenne- ja paikkatietojen säilyttäminen. EUT:n (C-61/22) mukaan sormenjälkiin liittyvät tiedot eivät yksinään mahdollista kuvan saamista asianomaisten henkilön yksityis- ja perhe-elämästä samalla tavalla kuin sähköisten viestintäpalveluiden tarjoajien säilyttämät liikenne- ja paikkatiedot taikka tuomiossa C-817/19 tarkoitetut matkustajarekisteritiedot. Sormenjäljet biometrisinä tietoina ovat kuitenkin luonteeltaan erityisen arkaluonteisia, ja niitä suojellaan, kuten yleisen tietosuoja-asetuksen johdanto-osan 51 perustelukappaleesta ilmenee, unionin oikeudessa erityisen tarkasti.

Esityksessä on viitattu EUT:n ratkaisuun asiassa C-140/20, jonka mukaan henkilöllisyyttä koskevien tietojen säilyttämiselle vakavan rikollisuuden torjuntaa varten ei ole samankaltaista estettä kuin oikeuskäytännöstä seuraa muiden viestintään liittyvien tietojen säilyttämiselle. Ministeriö kiinnittää kuitenkin huomiota, että esitysluonnoksessa viitatussa ratkaisussa henkilöllisyyttä koskeva tieto tarkoittaa lähinnä osoitteiden kaltaisia yhteystietoja. Siten ministeriön näkemyksen mukaan kyseisen ratkaisun henkilöllisyyttä koskevien tietojen säilyttämistä koskevaa alempaa puuttumiskynnystä ei voida soveltaa esityksen kaltaisessa tilanteessa, sillä edellä todetusti biometriset tiedot ovat luonteeltaan erityisen arkaluonteisia ja siten eroavat keskeisesti ratkaisussa C-140/20 tarkoitetuista henkilöllisyyttä osoittavista tiedoista.

Ministeriö kiinnittää myös huomiota siihen, että kansainvälisessä vertailussa esitetysti vastaavaa sormenjälkien käyttöä koskevaa sääntelyä ei vaikuta olevan Suomen keskeisimmissä verrokkimaissa, vaikkakin Ruotsissa on valmistelussa sääntelymuutoksia. Esityksessä viitataan sisäministeriön vuoden 2022 biometristen tietojen käyttämisestä laadittuun selvitykseen. Hallituksen esitysluonnoksen mukaan ”eräissä valtioissa kaikki biometriset tiedot tallennetaan tietokantaan ja ne ovat käytettävissä ilman erityisiä rajoituksia”. Sen sijaan selvityksen sivulla 28 todetaan, että tietopyyntöön vastanneista eurooppalaisista valtioista ainoastaan kolmessa (Viro, Islanti ja Sveitsi) sormenjälkiä käytettiin rikostorjunnallisiin tarkoituksiin, ja näistäkin Islannissa ja Sveitsissä tietoja voidaan käyttää selvityksen mukaan vain uhrin tai kadonneen henkilön tunnistamiseen. Siten yllä lainatun esitysluonnokseen sisältyvän lauseen merkitys vaikuttaa epäselvältä eikä esityksestä

tosiasiassa ilmene, missä valtioissa on nyt esitetyn kaltaista sääntelyä ja missä taas vastaavasti ei. Ministeriö kannattaa kansainvälisen vertailun täydentämistä jatkovalmistelussa, jotta siitä kävisi selvästi ilmi sellaisten maiden lainsäädäntö, jossa on kyse asiakirjaan liitettyjen biometrinen tietojen käytöstä vakavien rikosten torjunnassa ja selvittämisessä. Selvityksen ja hallituksen esitykseen sisältyvän vertailun perusteella vaikuttaa näet siltä, että EU-maista ainoastaan Virossa nyt ehdotetun kaltainen sääntely on sallittua sormenjälkien osalta, vaikkei sitä suoraan esitysluonnoksessa todetakaan.

Laura Eiro

Osastopäällikkö, ylijohdaja

Pauliina Penttilä

Erityisasiantuntija

VN/27189/2023-LVM-19

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: